

Barnbokslut 2022

Miljö- och klimatnämnden

1 Innehåll

1.	Inledning	3
1.1	Bakgrund och syfte	3
1.2	Ramverk för förvaltningens arbete med barnbokslut	3
1.2.1	Barnkonventionens fyra grundläggande principer	3
1.2.2	Göteborgs Stads barnrättsplan 2022-2024	4
2.	Barnbokslut 2022	5
2.1	Nulägesanalys över barnrättsarbetet inom förvaltningens verksamheter	5
2.2	Fokusområden och relevanta insatser i Göteborgs Stads barnrättsplan 2022-2024 för miljö- och klimatnämnden under 2023	6
2.2.1	Aktuella fokusområden för miljö- och klimatnämnden	6
2.2.2	Relevanta insatser för miljö- och klimatnämnden	7

1. Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

Ett barnbokslut är en sammanställning som syftar till att nämnder och styrelser ska få en bild av den egna verksamhetens arbete och resultat av sitt barnrättsarbete. Detta utifrån barnkonventionens artiklar som syftar till att tillgodose barn och ungdomars rättigheter utifrån barnkonventionen.

Barnbokslutet ska ta sikte på de fyra grundläggande principerna vilka är artikel, 2, 3, 6 och 12. Men ska också inkludera andra artiklar i barnkonventionen som identifierats som aktuella av den egna verksamheten.

Det första barnbokslutet upprättades 2021 och innehöll en nulägesanalys med en lägesbild av var de egna verksamheterna stod i förhållande till barnkonventionen. Nulägesanalysen skulle ge en vägledning till vilka utvecklingsområden och förbättringsåtgärder som verksamheten behöver göra.

Det upprättade barnbokslutet läggs som bilaga i årsrapporten till egen nämnd och styrelse. Stadsledningskontoret gör därefter en sammanställning av boksluten inom ordinarie uppföljningsprocess. Detta för att följa vilka förflyttningar som görs i Göteborgs Stad för att barn ska få sina rättigheter tillgodosedda. Sammanställningen stäms av med ungdomsfullmäktige för att inhämta deras synpunkter och återredovisas därefter till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

1.2 Ramverk för förvaltningens arbete med barnbokslut

1.2.1 Barnkonventionens fyra grundläggande principer

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den ofta kallas, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989 och ratificerades av Sverige 1990. Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen lag i Sverige.

Konventionens fyra grundläggande artiklar utgör alltid grunden för ett barnrättsarbete och ingår i barnbokslutet. Nedan framgår de fyra grundläggande artiklarna:

Artikel 2: Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

Artikel 3: Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Begreppet ”barnets bästa” är konventionens grundpelare. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall och hänsyn ska tas till barnets egen åsikt och erfarenhet. Det betyder inte att det alltid ska vara utslagsgivande, även andra intressen kan ha samma eller större betydelse. Beslutsfattare ska dock ha i åtanke att barnets bästa inte bara är ett intresse bland andra, utan det är ett intresse som måste ges särskild vikt. Det ska också noteras att ett och samma beslut kan röra flera barn eller grupper av barn med olika intressen.

Artikel 6: Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. Med utveckling menas främjandet av god fysisk, andlig, moralisk, psykisk och social utveckling.

Artikel 12: Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.

1.2.2 Göteborgs Stads barnrättsplan 2022-2024

Kommunfullmäktige uppdrog den 16 juni 2020 (§ 20) till kommunstyrelsen att ta fram en stadenövergripande barnrättsplan, samt till samtliga nämnder och styrelser att årligen upprätta ett barnbokslut. Barnrättsplanen antogs av kommunfullmäktige den 9 juni 2022 (§ 12).

Syftet med denna plan är att öka den kommungemensamma styrningen av barnrättsperspektivet samt att öka kompetensen och ambitionsnivån om barnrätt i staden. Planen fokuserar på de förutsättningar som måste vara på plats för att stärka barns rättigheter inom samtliga verksamhetsområden. Områden som staden har stor rådighet över och förutsättningar att påverka barnrättsarbetet inom är utbildning, hälsa, fritid och trygghet. Dessa utgör fokusområden för planen.

Inom Göteborgs Stad finns flera verksamheter som är i direkt kontakt med barn. Inom socialtjänst, utbildning och barnomsorg, stadsplanering samt kultur och fritid fattas beslut som har direkt inverkan på barns vardag och deras livssituation, som grupp eller som individer. Staden har även flera verksamheter som påverkar det samhälle och den livsmiljö barnen lever och växer upp i.

Detta innebär att planen har en bred ansats och förutsätter att samtliga verksamheter identifierar vad som kan och bör förbättras i den egna verksamheten för att säkerställa stärkta rättigheter för de barn som mest behöver det. Det är i den lokala kontexten effekterna för barn och unga blir mest tydliga, såväl positiva som negativa. Hur staden uppfyller barns rättigheter idag påverkar även den framtida utvecklingen av vårt samhälle.

Utifrån planens mål om att barns rättigheter ska stärkas genom ett systematiskt och inkluderande arbete ska Göteborgs Stad säkerställa att följande grundförutsättningar finns för nämnder och styrelser: kompetens, metodik, systematik och direkt riktade insatser vid behov.

2. Barnbokslut 2022

Årets barnbokslut innehåller en aktualisering av det föregående barnbokslutet för 2021. Aktualiseringen består av två sammankopplade delar: en ny nulägesanalys över barnrättsarbetet inom förvaltningens verksamheter, och en beskrivning av vilka fokusområden och insatser i den nya barnrättsplanen som är aktuella för miljö- och klimatnämnden för att stärka sitt barnrättsarbete.

Enligt stadens nya barnrättsplan ska varje nämnd och styrelse ta fram egna insatser eller förstärka redan påbörjade insatser baserat på en analys av hur väl de arbetar utifrån de grundläggande principerna i barnkonventionen, planens fyra fokusområden, samt målet och insatserna i planen.

Bedömning av resultat och eventuella effekter är en utvecklingsfråga att fördjupa sig i vid tillämpningen av för miljö- och klimatnämnden relevanta fokusområden och insatser i barnrättsplanen under 2023 som beskrivs i kapitel 2.2.

Förvaltningen kommer i samband med framtagandet av nämndens verksamhetsplan att integrera planeringen och genomförandet av aktuella insatser i förvaltningens verksamhetsplaner.

Någon separat uppföljning av barnrättsplanen kommer inte att ske, utan den följs via de årliga barnbokslut som upprättats i enlighet med planen.

2.1 Nulägesanalys över barnrättsarbetet inom förvaltningens verksamheter

Miljö- och klimatnämndens bidrag till genomförandet av Barnkonventionen rymms inom ramen för såväl myndighetsutövningen som uppdraget att driva och samordna stadens arbete i den ekologiska dimensionen, därunder miljöövervakning och genomförandet av miljö- och klimatprogrammet.

Så här har förvaltningens barnrättsarbete sett ut utifrån de grundläggande principerna i barnkonventionen under 2022:

Icke diskriminering enligt artikel 2

All myndighetsutövningen ska bedrivas rättssäkert och inom ramen för det ingår att alla ska behandlas lika oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Nämndens tillsynsverksamhet planeras och genomförs med detta i fokus, och likabehandling är en del av den årligt återkommande kompetensutvecklingen inom ramen för förvaltningens arbetsplatsträffar. Motsvarande gäller för miljöövervakningen och genomförandet av miljö- och klimatprogrammet där hela stadens geografiska område är inkluderat.

Nämndens uppdrag bedöms dock ha få aspekter som specifikt skulle kunna handla om diskriminering av enskilda barn eller grupper av barn utifrån de sju diskrimineringsgrunderna.

Barnets bästa enligt artikel 3

Nämndens prioriteringar tar utgångspunkt i vetenskapen om att barn är betydligt

känsligare för exponering för olika typer av miljöföroreningar, inklusive buller, än vuxna. Detta innebär att barnens behov alltid ska beaktas i första hand vid nämndbeslut som rör barn.

Se fördjupad beskrivning av förvaltningens barnrättsarbete enligt artikel 6.

Barns rätt till liv, överlevnad och utveckling enligt artikel 6

Nämndens grunduppdrag är att skydda människors hälsa. Nämndens prioriteringar tar utgångspunkt i vetenskapen om att barn är betydligt känsligare för exponering olika typer av miljöföroreningar, inklusive buller, än vuxna. Detta innebär att barnens behov alltid ska beaktas i första hand vid nämndbeslut som rör barn.

I praktiken handlar det om en rad aspekter och exponeringsvägar – några huvudområden med exempel är:

- Luftkvalitet i staden (partiklar och föroreningar) och i bostäder (fukt och mögel, radon)
- Buller från trafik, störande grannar, ljudnivåer på konserter för att ge några exempel.
- Tillgång till gröna och blå områden för rekreation, därunder tillräckligt stora förskole- och skolgårdar för möjlighet till fysisk aktivitet
- Exponering för skadliga kemiska ämnen. Det kan vara lekmaterial på förskolor, möbler och mattor som används i skolor och förskolor men också byggnadsmaterial i dessa byggnader och risken för förorenad mark på gården
- Alkoholservering
- Tobaksförsäljning och exponering för rökning i offentliga lokaler
- Exponering för sjukdomsframkallande organismer i hygieniska verksamheter, därunder risken för till exempel blodsmitta, men också i simhallar och på fartyg som anlägger Göteborgs hamn.
- Exponering för solljus på förskole- och skolgårdar

Barns rätt till delaktighet enligt artikel 12

Nämndens uppdrag bedöms ha få aspekter som ryms inom ramen för barnkonventionens artikel om "Barns rätt till delaktighet".

2.2 Fokusområden och relevanta insatser i Göteborgs Stads barnrättsplan 2022-2024 för miljö- och klimatnämnden under 2023

Stadens barnrättsplan ger en vägledning till hur ett systematiskt barnrättsarbete som baseras på de grundläggande artiklarna kan bedrivas. I barnrättsplanen finns även fyra fokusområden som barnrättsarbetet främst ska fokusera på, vilka knyter an till flera av barnkonventionens övriga artiklar. Fokusområdena är: trygghet, utbildning, fritid och hälsa.

2.2.1 Aktuella fokusområden för miljö- och klimatnämnden

Det är dessa områden som staden har särskilt stor rådighet att påverka rättigheterna inom. Rätten till en god utbildning, en meningsfull fritid, en trygghet

vardag samt en god hälsa. Dessa områden är ömsesidigt beroende av varandra. En insats inom ett område ger positiva effekter på helheten, likväl som brister inom ett område ger negativa effekter på barnens samlade förutsättningar. Detta visar på vikten att alla verksamheter gör vad som krävs för att tillsammans stärka barns rättigheter inom sina respektive grunduppdrag.

Ur förvaltningens beskrivna barnrättsarbete i nulägesanalysen ovan framgår det att miljö- och klimatnämndens främsta fokusområde är hälsa. Det är i detta område som nämnden har störst rådighet och förutsättningar att påverka stadens barnrättsarbete.

2.2.2 Relevanta insatser för miljö- och klimatnämnden

Utgångspunkten i planen är att barns rättigheter ska vara tillgodosedda. Staden har dock inte enskild rådighet över barns livsvillkor. Staden kan däremot säkerställa att det egna arbetet har ett barnrättsperspektiv, och därmed tydligt stärka barns rättigheter.

Ett systematiskt och inkluderande barnrättsarbete förutsätter att barns rättigheter finns med i stadens processer, från planering och beslut till genomförande och uppföljning.

Följande insatser slås fast i barnrättsplanen är relevanta att genomföra för miljö- och klimatnämnden tillsammans med övriga nämnder och styrelser. De ska följas upp genom samtliga nämnders och styrelser barnbokslut.

- **Insatser för kompetenshöjning**

En grundförutsättning för ett systematiskt och inkluderande barnrättsarbete är kompetens. Utöver kompetens om själva barnkonventionen behöver staden utveckla sin kunskap om barns olika livsvillkor och hur rättigheterna till trygghet, utbildning, hälsa och fritid påverkas av den egna verksamheten.

Insats 1:1 Öka den grundläggande kompetensen om barns rättigheter

Förväntat resultat

Genom att stadens medarbetare får en högre grundläggande kompetens om barns rättigheter ökar möjligheten att tillgodose dessa, veta var åtgärder behöver sättas in samt vilka aktörer som är relevanta för samverkan. En grundläggande kunskap möjliggör även till att identifiera de specifika kunskapsbrister verksamheten behöver åtgärda.

Ansvar

Kommunstyrelsen ansvarar för att tillgängliggöra grundläggande utbildningsmaterial som stöd för nämnder och styrelser. Samtliga nämnder och styrelser ansvarar för att den grundläggande utbildningen tillgängliggörs för, och omsätts av, berörda medarbetare. Nämnder och styrelser ansvarar även för att utifrån behov komplettera med verksamhetsspecifika kompetensutvecklingsinsatser.

- **Insatser för styrning och ledning**

Ett inkluderande barnrättsarbete innefattar även att efterfråga och ta om hand hur beslut, åtgärder och insatser påverkar barn med skilda livsvillkor olika. En grundläggande komponent är ett barnrättsbaserat synsätt där barn kommer till tals och lyssnas på. Detta bidrar till ett nödvändigt förtroende för att insatserna ska ha effekt.

Insats 2:1 Identifiera hur den egna verksamheten påverkar barns rättigheter utifrån barns olika livsvillkor

Förväntat resultat

Genom ökad förståelse stärks verksamhetens förutsättningar att förbättra de egna processerna för att stärka barns rättigheter och synliggöra barn som behöver särskilda insatser utifrån sina livsvillkor

Insats 2:2 Identifiera och använda metoder för barns delaktighet som är anpassade utifrån barns olika förutsättningar.

Förväntat resultat

Genom att varje verksamhet förbättrar sina processer för att stärka barnets rättigheter och synliggöra barn som behöver särskilda insatser utifrån sina livsvillkor.

Ytterligare en viktig del är väl fungerande samverkansstrukturer som tillsammans kan verka för en helhetssyn på barns rättigheter, oavsett vilken verksamhet som står som ansvarig för insatserna. Insatserna i planen syftar till att stärka förutsättningarna för att Göteborgs stad ska kunna bedriva ett systematiskt och inkluderande barnrättsarbete, i varje nämnd och styrelse, men även i staden som helhet.

Insats 2:3 Säkerställa samverkan kring barnrätt

Förväntat resultat

Genom utpekat uppdrag kring barns rättigheter inom nämnd och styrelse ökar möjligheten till ett helhetsperspektiv kring barnet.

Insats 2:4 Årligen upprätta barnbokslut

Förväntat resultat

En helhetsbild och bättre styrning av nämndens, styrelsens och stadens samlade barnrättsarbete

- **Insatser direkt riktade till barn**

Dessa syftar till att, med de grundläggande principerna som utgångspunkt, stärka barns rätt till trygghet, utbildning, fritid och hälsa.

Inga direkt riktade insatser till barn förordas dock i barnrättsplanen för miljö- och klimatnämnden.

Bilagor

[Göteborgs Stads barnrättsplan 2022-2024](#)